

Maria Xinxó
JO TAMBÉ PORTO EL LLAÇ GROC

100 raons per exhibir el símbol de la llibertat

Pròleg de **Pep Guardiola**

Columna

Maria Xinxó
JO TAMBÉ PORTO EL LLAÇ GROC

100 raons per exhibir el símbol de la llibertat

PRIMERA EDICIÓ: setembre del 2018

© Maria Xinxó, 2018

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2018

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2415-8

DIPÒSIT LEGAL: B. 15.937-2018

MAQUETACIÓ: LaSede

Imprès a Liberdúplex

www.columnaedicions.cat

© del pròleg:

Pep Guardiola

© de les fotografies de les pàgines 18 i 19:

Jordi Cuixart, cortesia de © Dani Codina / Òmnium Cultural; Jordi Sánchez, cortesia d' © ANC; Oriol Junqueras, Dolors Bassa, Carme Forcadell, Raül Romeva, Antoni Comín, Meritxell Serret, Marta Rovira, cortesia de © Esquerra Republicana; Joaquim Forn, Jordi Turull, Josep Rull, Carles Puigdemont, Lluís Puig, Clara Ponsatí, cortesia de © Julio Díaz / Junts per Catalunya; Anna Gabriel, © Matthias Oesterle via ZUMA / Cordon Press

© De les fotografies de les entrevistes:

Maria Xinxó

Fotografies per cortesia de:

Pep Guardiola, Maria Xinxó, Éric Vergés, Adriana Sintes, Enric Puigdemont, Jane Lewis, Isabel Laudo, David Marsol, Teresa Flores, Marcel Mauri, Victòria Valls, Mercè Guilera, Josep Agulló, Francesc Rodríguez, Anna Conejos, Jaume Albaigès, Ramon Almirall, Marta Gavalda, Joana Olivés, Carles Valls, Laura Valls, Francesc Garcia, Laura Masvidal, Txell Bonet, Marc Martín, Marc Martínez, Susanna Barreda, Elisenda Paluzie, Sergi Corbera, Oriol Ponsatí, Pol Vicente, Daniel Lanckmans, Ramon Boixeda, Artur Junqueras, Josep Maria Barnils, Harol H. Hurtado, Felisa Jiménez, Josep Coma, Laia Coma, Ferran Civit, Maria Duatis, Núria Morera, Marc Mundet, Elena Massana, Amadou Diédy Barry, Maria Encarna Oliveras, Martí Lampreave, Jordi Morell, Joan Santacana, Ariana Mayoral, Moisès Pradas, Irene Solanich, Faouzia Chati, Francesc Arroyo, Marta Capó, Sergio Serra, Maria Vilaltella, Esther Samon, Blanca Bragulat, Pere Joan Pujol, Teresa Aumedes, Roger Español, Jesús Ruiz, Núria Vives, Santi Val, Irene Giménez, Miquel Delclòs, Joan Blanch, Diana Riba, Leonor Donadeu, Miriam Grau, Anna Torras, Anna Farrés, Rosa Creus, Joan Icart, Sílvia Oliveras, Maria Engràcia Riera, Agnès Trilla, Noemí Vilaseca, Roger Vilagínés, Montse Furriols, Llorenç Fabregat, Santiago Pallàs, Albert Vilagrassa, Marc Ferrer, Alba Puig, Meritxell Lluís, Joan Vall-Ilovera, Roger Heredia, Pau Surroca, Stefani Luciani, Joan Ramon Armadàs, Mariona Carbó, Àlex Mulard, Elisenda Foradada, Maria Asens, Núria Coll, Raül Presseguer, Martí Ferrando, Esther Plensa, Norbert Llaràs, Bernat Pegueroles.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol
forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació
d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions es tablertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org)

si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 92 272 04 47).

Tots els drets reservats.

Pròleg

A Anglaterra es canta un antic poema, «She wore a yellow ribbon» (Ella portava un llaç groc), que narra la nostàlgia d'una noia per una persona estimada que és molt lluny de casa. Els que en saben expliquen que el llacet groc que acompanya el record de l'absent ha esdevingut un símbol de record inalterable, d'homenatge permanent i de reivindicació persistent en molts països al llarg de la Història.

Els estranys viatges de la vida ens han portat a molts catalans a haver de portar també, des de fa mesos, un llaç groc per recordar la nostra gent que en ple segle XXI pateix la manca de llibertat. Qui ens havia de dir que després de quaranta anys de (suposada) democràcia hauríem de reivindicar els drets bàsics de persones que són a la presó pel simple fet de defensar les seves idees. Els llaços grocs representen el record insubornable davant la injustícia, i els seguirem portant fins que els presos polítics i cívics i els exiliats tornin a casa, al costat de les seves famílies.

Són un símbol democràtic que parla de sentit comú i de dignitat, que sobrepassa connotacions polítiques i que, de manera gairebé espontània, ha servit per teixir una sincera aliança entre demòcrates d'aquí, d'allà i de més enllà. És precisament aquest valor de rebuig compartit contra la ignomínia de la qual són víctimes els presos i els exiliats polítics el que ha creat

complicitats també fora de Catalunya. Sempre estaré agraït, per exemple, a la resposta dels aficionats del Manchester City que es van organitzar a través de les xarxes socials per tenyir de groc l'estadi de Wembley a la final de la Copa de la Lliga, un acte que em va commoure perquè era el triomf de l'empatia universal davant unes agressions de les quals un dia podem ser víctimes tots plegats.

Hi penso cada dia, en els presos. Cada dia. Penso en els polítics que van obeir el mandat democràtic del seu poble i van posar les eines necessàries per a l'exercici del dret a decidir. I penso sobretot en el Jordi Sànchez i el Jordi Cuixart, que no van fer res més que encarrilar pacíficament una manifestació espontània de gent que volia expressar el seu malestar al carrer. He dit en diverses ocasions que no em trauré el llaç groc fins que els presos i els exiliats tornin a casa. I ho penso complir. L'esport t'ensenya a perdre, però també et marca el camí per saber perseverar fins a guanyar.

Manllevant unes paraules de l'estimat Cuixart, president d'Òmnium Cultural, «ara és el moment de l'autoestima i la serenor: hem remuntat situacions més adverses de la nostra història col·lectiva, bé sigui amb la paraula, amb el somriure i, quan ha calgut, amb el silenci, però no deixarem mai que res ens glaci els nostres cors». Porto el llaç groc ben a prop del cor perquè tots guardem aquesta llum, i els nostres ulls seran llampecs per als teus vespres.

Pep Guardiola

Introducció

Nuri Guillaumes s'eixuga les llàgrimes i entra a la seu de l'Assemblea Nacional Catalana. N'és la gerent. Tots els treballadors de l'entitat s'han concentrat davant la porta, per reclamar la llibertat del seu president, Jordi Sànchez, i del d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart. Són les dotze del migdia del 17 d'octubre de 2017, poques hores després que la jutgessa de l'Audiència Nacional Carmen Lamela hagi enviat els dos caps visibles de les associacions sobiranistes a la presó de Soto del Real, acusats de sedició, rebellió i malversació.

Després de l'aturada simbòlica davant la seu, tenen reunió; aquella tarda han convocat una manifestació a la Diagonal de Barcelona per rebutjar els empresonaments i cal organitzar-la. Són deu persones. La trobada és al lloc de sempre, a la Sala Encantats –totes les sales de l'ANC tenen nom de muntanyes, i aquesta està dedicada a les dues puntes pirinenques, d'Espot.

Hi ha Martí Ferrer, Ratka Veljovic, Pau Gonzàlez, Christophe Bostyn, Adrià Alsina, Aida Àngel, Enric Blanes, Ramon Piqué, Laia Vilajoana i Nuri Guillaumes, que és la mà dreta de Jordi Sànchez i no pot parar de plorar. S'hi va estar quinze dies, recorda. La resta són tècnics de l'ANC i responsables de l'equip de comunicació.

És en Ramon qui, en un moment de la reunió, diu que cal dur alguna cosa visible fins que Sànchez i Cuixart surtin de la pre-

só. Algú altre (al cap del temps els sabrà greu no recordar qui) proposa un llaç, «com el del càncer de mama o el de la sida». I la Nuri ho rebla: «Que el nostre sigui groc, és el color de l'Assemblea».

Abans de donar-ho per bo, fan una cerca a internet, no fos cas que es trobessin amb sorpreses. En aquell moment cap d'ells sap, ni tan sols intueix, que el llaç groc, històricament, ha estat lligat als presos i a Catalunya.

L'any 1973, el grup novaiorquès Tony Orlando and Dawn publica la cançó «Tie a Yellow Ribbon Round the Ole Oak Tree» (Lliga un llaç groc al voltant del vell roure). El tema es converteix en tot un fenomen: se situa al número u de les llistes nord-americanes i s'hi manté durant quatre setmanes. Què diu aquesta cançó? Relata el trajecte de tornada a casa d'un pres que acaben de deixar en llibertat. Ell és a l'autobús i explica a la resta de passatgers que la setmana anterior havia escrit una carta a la seva dona on li demanava que, si el seguia estimant i volia reprendre la vida amb ell, havia de lligar un llaç groc al roure de fora de casa. D'aquesta manera sabia que no havia refet la vida amb ningú més. Quan l'autobús arriba a l'altura de casa seva, el pres no gosa mirar cap a l'arbre i són la resta de passatgers els encarregats d'explicar-li que no hi ha un llaç groc al roure... sinó que n'hi ha desenes, pertot arreu. Aquesta història la va explicar el periodista Pete Hamill en un article publicat al *New York Post*, l'any 1971, i més tard va inspirar aquesta cançó, tot un *hit* de l'època.

Aquesta és la relació del llaç groc amb els presos. Però, i amb Catalunya?

Aquesta part, la troben a la Viquipèdia i al cap d'uns dies els la confirma Agustí Alcoberro, en aquell moment vicepresident de l'ANC, que no és a la reunió. Ell, que és historiador, va trobar documentació del 1704, en plena guerra de Successió, en què el virrei de Catalunya, el borbònic Francisco Fernández de Velasco, prohibia els llaços grocs que duïen al barret els seus

enemics, els austriacistes, perquè creia que feien publicitat d'aquell bàndol i perquè creava discòrdies, deia, entre les famílies. La història es repeteix.

De cop i volta, el que havia començat com una simple pluja d'idees en una reunió, prenia encara més sentit. Aquell 17 d'octubre, la Diagonal s'omple de persones amb espelmes que reclamen la llibertat dels Jordis. Dalt de l'escenari, Agustí Alcoberro i Marcel Mauri, portaveu d'Òmnium Cultural, duen ben visibles els primers llaços grocs.

Tota la gent de l'ANC es bolca aquella tarda a fer llaços. Se'n van a corre-cuita a comprar cinta de color groc i imperdibles; de seguida corre la brama i s'hi acosta gent a buscar-ne. Primer els regalen i fins i tot els posen a la gent que en demana.

L'explosió del llaç groc, però, va ser en una altra manifestació, la que va omplir el carrer Marina de Barcelona l'11 de novembre de 2017. Feia deu dies que havien tancat a la presó el vicepresident Oriol Junqueras i els consellers Jordi Turull, Joaquim Forn, Josep Rull, Raül Romeva, Dolors Bassa, Meritxell Borràs i Carles Mundó. A l'exili ja hi havia el president Carles Puigdemont i els consellers Toni Comín, Clara Ponsatí, Meritxell Serret i Lluís Puig. Molts catalans es van posar el llaç groc per primera vegada aquell dia, i ja no se l'han tret.

En aquest llibre n'hi trobaràs cent, de catalans amb llaç groc. De la més jove a la més gran hi ha noranta anys de diferència. Nou dècades que els fan veure i viure les coses de manera molt diferent, però totes dues, l'Agnès i la Victòria, llueixen el llaç amb orgull. La primera pot semblar massa petita per entendre el significat del llaç groc, però, ves per on, m'ha fet una de les millors reflexions del llibre: el groc és el color del Sol, aquell que no poden veure amb llibertat els presos. La segona pot semblar que ha viscut etapes molt més difícils que l'actual, però això encara la fa més conscient de la injustícia del moment. Cent persones, doncs, d'edats, professions, llocs i gustos diferents, però que saben que el llaç groc és molt més que això: és un símbol.

M'ha sorprès que el llaç no sempre és una qüestió de parelles. El pot dur un dels dos i l'altre no. M'ha sorprès la quantitat de persones que el porten posat a l'uniforme de la feina. M'ha sorprès trobar-me gent de Colòmbia, Anglaterra, Bèlgica, Guinea-Conakry, el Marroc i d'altres parts del món que el defensen amb una profunda convicció. M'ha sorprès que el que per a uns és un símbol de llibertat, a d'altres els cou i els molesta tant que estan disposats a arrencar-los d'allà on els veuen o, fins i tot, a increpar, insultar o agredir els que el porten. M'han sorprès les nombroses transformacions que té: tan aviat pot ser de cinta com de metacrilat o de pell, en forma de rosa, pot ser una agulla d'estendre o fins i tot se n'ha creat un de *La guerra de les galàxies* –què voleu, sóc profana en la saga, no sabia ni que tinguessin un símbol de la República—. M'ha sorprès que molts dels llaços que portem són un regal que ens ha fet algú: un familiar, un amic, un company de feina... M'ha sorprès que no hi hagi més rentadores espatllades, segur que en algun lloc hi deu haver una illa on han anat a parar tots els llaços grocs que hem anat perdent, si no, no m'ho explico. I m'ha sorprès també que on més «nos» em vaig trobar va ser a Vic. Era una de les primeres parades que vaig fer: la Meca de l'independentisme, vaig pensar. Estava convençuda que en trobaria molts, de llaços grocs allà. I no em vaig equivocar, però molta gent preferia no exposar-se tant.

La majoria de les persones que apareixen al llibre són anònimes, no tenen cap vincle amb els presos o exiliats. També hi trobareu, però, familiars i amics. Recordo el dia que vaig quedar amb Blanca Bragulat, la dona de Jordi Turull. Tota l'estona que vam estar juntes, fins i tot en el moment de fer les fotos, va tenir el mòbil a la mà: «Estic esperant una trucada d'en Jordi; si no l'agafo en el moment que soni no hi podré parlar». O Diana Riba, la dona de Raül Romeva. Quan ens vam trobar, acabava de penjar després de parlar amb ell els cinc minuts reglamentaris que els permet el règim de la presó. O Jesús Ruiz, el jove que es va fer amic de Jordi Cuixart a Soto del Real, que no és independentista però que no només

porta el llaç groc sinó que va a totes les manifestacions que pot, perquè «en Jordi és innocent, no ha fet res». Recordo la conversa tranquil·la i agradable que vaig tenir amb Enric Puigdemont, germà de Carles Puigdemont, que fins ara no havia volgut sortir enlloc. O les rialles que em va arrancar Meritxell Lluís, la dona de Josep Rull, amb la rivalitat entre Terrassa i Sabadell (Meritxell, insisteixo, sóc jo la de la capital del Vallès Occidental). O la mirada d'Artur Junqueras, pare d'Oriol Junqueras, quan li vaig preguntar sobre com veia el futur: «La terra promesa no és inassequible, hi arribarem; el que no sé és quin Moisès ens hi durà». O les llàgrimes de la Isabel i d'en Llorenç, que no coneixen personalment cap dels empresonats ni exiliats, però no poden evitar emocionar-se quan pensen en com s'ho deuen estar passant ells i tot el seu entorn. És curiós que els familiars siguin les persones a qui es veu més forts.

Aprofito per donar les gràcies molt sincerament a tots els que heu participat en aquest llibre, tant si hi heu acabat sortint com si no. Us heu d'imaginar aquesta situació: un bon dia (matí, migdia o tarda –he aprofitat totes les hores de llum possibles–) estàs caminant per la teva ciutat o poble, anant a la feina, a comprar o a recollir els nens a l'escola, i de cop i volta et para una periodista que no només vol saber per què portes el llaç groc sinó que, a més, et vol retratar. Sempre hi havia uns segons de dubte, però la causa s'ho valia. He arribat a desenvolupar una tècnica per detectar llaços grocs a solapes, bosses i fulards a metres i metres de distància.

Al llarg del temps que he estat buscant persones, m'he topat de cara amb molts sentiments; de vegades, són contraposats: de ràbia i impotència, d'esperança i il·lusió. Això també és el moviment que es representa amb el llaç groc. Entre totes les paraules que m'han dit per descriure'l, em quedo amb aquesta: esperança. Tant de bo aquest símbol sigui aviat un record. Tant de bo.

Maria Xinxó Morera (Sabadell, 1982)

Periodista, actualment treballa al programa *Islàndia*, de RAC1, amb Albert Om.

Jordi Sànchez
ANC

Jordi Cuixart
ÒMNium

Raül Romeva
ERC

Dolors Bassa
ERC

Carles
Puigdemont
PDeCat

Antoni Comín
ERC

Meritxell Serret
ERC

